

Huhu malu'i mofi'uto ACWY ma'a e fānau ako Kalasi 10 (Year 10)

Fakamatala Mahu'inga 2024

'Oku lava ke ma'u 'a e fakangofua 'i he vahaopé ki he ngaahi huhu malu'i 'oku fakahoko 'i 'apiakó

'E lava ke 'omi 'e he ngaahi mātu'a mo e kau tauhi fānau ha fakangofua 'i he vahaope ki he ngaahi huhu angamaheni 'a e 'apiako 'oku ako ai 'a ho'o fānau 'i he taimi 'oku nau 'i he Kalasi 10 ai.

Te ke fiema'u:

1. Ho'o ngaahi fakaikiiki ke ke lava 'o hū ki he peesi vahaope 'a e Service NSW
2. Ho'o fika kaati Medicare a'au mo e kaati ho'o tamá (kapau 'oku mo fakatou ma'u kaati takitaha)
3. Ngaahi fakaikiiki 'o e ako ma'olunga 'oku ako ai ho'o tamá 'i he 2024

Ke ma'u ha fakamatala lahi ange fekau'aki mo e Polokalama Huhu Malu'i 'a e ngaahi 'Apiako 'i NSW 'aahi ki he health.nsw.gov.au/schoolvaccination

Ke fai ha fakangofua 'i he vahaopé vakai ki he peesi vahaope <https://engage.health.nsw.gov.au/engage>

Fakamatala lahi ange:

Huhu malu'i Meningococcal ACWY

Meningococcal ACWY vaccination

Pepa Fakamatala ma'a e Mātu'á

'Oku 'oatu 'e he Potungāue Mo'ui 'a NSW 'a e faito'o huhu malu'i ki he fa'ahinga kalasi 'e fā 'o e mahaki meningococcal (fo'i huhu'i pē 'e taha) 'o fakafou he polokalama huhu malu'i 'a e ngaahi apiakó. Kuo pau ke ma'u ha ngofua kuo 'osi fakamo'oni hingoa ki ai 'a e matu'a/tauhi.

Ko ho'o ngahi me'a ke fai he hoko atu:

- Lau fakalelei 'a e lau'itohi fakamatala ko eni.
- Kapau 'oku ke fiema'u ke huhu malu'i ho'o tama mei he mofi'uto (meningococcal ACWY) kātaki 'o 'omi ho'o fakangofua 'i he vahaopé pe kole ha la'i foomu fakangofua mei ho 'apiako.
- Kapau 'oku 'ikai te ke loto ke huhu malu'i 'a ho'o tama mei he mofi'uto (meningococcal ACWY), 'oua te ke 'omi ha fakangofua.

F. 'E founa fēfē ha'aku 'oatu ha fakangofua ki he huhu malu'i 'a e 'apiako?

Ke 'omai ha fakangofua 'i he 'initaneti 'e fiema'u:

1. Ho'o ngaahi fakaikiiki ke ke lava 'o hū ki he peesi vahaope 'a e Service NSW.
 2. Ko e fika kaati Medicare 'a'au mo ho'o tama ('o kapau 'oku mo fakatou ma'u kaati takitaha)
- Kapau 'oku 'ikai ke 'i ai ha'o kaati Medicare mo ho'o tama, 'e kei lava pē ke 'omai ha fakangofua 'aki hano kole ha foomu fakangofua (ma'u ia mei hono kole mei he ngaahi 'apiako).

F. 'E lava nai keu fakafoki e fakangofua?

'E lava ke fakafoki 'e he mātu'a 'a e fakangofua 'i ha fa'ahinga taimi pē kimu'a pea toki fakahoko 'a e huhu malu'i.

'I he taimi kuo foaki ai 'a e fakangofua 'i he 'initaneti, kātaki 'o hū ki he polokalama malu Mo'ui Lelei 'a NSW 'i he 'initaneti pea muimui ofi ki he ngaahi fakahinohino ai ke fakafoki 'aki 'a e fakangofua.

Kapau na'e 'ave 'a e fakangofua 'i he foomu fakangofua, kātaki 'o faitohi pē telefoni ki he 'apiako ke fakahā ki ai e hingoa 'o e tokotaha ako, 'ene kalasi pea mo e ngaahi huhu malu'i 'oku kau ki hono fakafoki 'o e fakangofua.

F. Ko e hā 'a e mahaki meningococcal?

Ko e mahaki meningococcal ko ha mahaki 'oku hāhāmolofia kā 'oku fakatu'utāmaki pea fa'a iku ki he mofi 'uto (ulufia e kofukofu 'o e 'uto pea mo e filo siliva) pea/pē konahia e totó.

Ko e ngaahi faka'ilonga 'o e mahaki meningococcal 'oku 'ikai ke fa'a lava ke tuhu'i pau kā 'e ala kau ki ai ha mofi fakafokifā, langa 'ulu, fakafefeka e kiá, felangaaki e hokotanga huí, fepulopulasi lanu kulokula-vāleti pē volu e kilí, fehi'a ke sio ki ha maama ulo lahi, tokakovi pea mo e lua.

'Oku a'u ki he peseti 'e 10 'a e mate mei he mahaki meningococcal neongo hono fakahoko ha ngaahi faito'o malu'i (antibiotic) 'oku tuhá, pea ko kinautolu 'oku hao mo'ui 'oku ala lava ke nau feohi mo ha ngaahi ha'aha'a 'i ha taimi lōlōa.

F. 'Oku anga fēfē e mafola 'a e mahaki meningococcal?

Ko e siemu pekitilia meningococcal 'oku paasi ia mei ha taha ki ha taha fou 'i he fāvai mei mui he ihú mo e mongá. 'Oku fa'a fiema'u eni ke fai ha fehokotaki vāofi mo lōlōa mo e tokotaha 'oku ne fetuku holo e pekitilia 'a ia 'oku ne fa'a mo'ui lelei pē. Ko ha fakatātā 'o e 'fehokotaki vāofi mo lōlōá' ko e nofo fakataha 'i ha 'api nofo'anga tatau pē ko e 'uma'aki e ngutú. Ko e pekitilia meningococcal 'oku 'ikai faingofua 'enau mafola mei ha taha ki ha taha pea 'ikai fa'a lava ke nau mo'ui lelei 'i tu'a he sino e tangatá.

F. 'Oku anga fēfē 'a e ngāue 'a e ngaahi faito'o huhu malu'i?

'Oku ngāue 'a e ngaahi faito'o huhu malu'i 'i he'ene fakakouna e sisitemi sotia malu'i ke ne tau'i e fa'ahinga mahaki pipihí. Kapau 'e fetaulaki ha taha kuo huhu malu'i mo e ngaahi mahaki pipihi ni, 'e lava ke tali lelei 'e he'ene sisitemi sotia malu'i, 'o ne taliteke'i 'a e tupulaki e mahakí pe holoki 'aupito 'ene fakatu'utamakí.

F. 'Oku 'aonga fēfē e huhu malu'i meningococcal ACWY?

Ko e koosi tousi (dose) 'e taha 'o e faito'o kuo fakataha'i ko e huhu malu'i meningococcal ACWY 'oku mātu'aki 'aonga ia ki he malu'i mei he kalasi ko eni 'e fā 'o e mahaki meningococcal. Ko e huhu ko eni 'oku 'ikai ke ne lava 'o malu'i mo fakafepaki'i e mahaki meningococcal 'oku fakatupu 'e he kalasi B.

F. Ko hai 'oku totonu ke huhu malu'i?

Ko e fānauako kotoa 'i he Year 10 'i he ngaahi ako'anga ma'olungá, pea mo kinautolu 'oku ta'u 15 ki he 19 'oku nau ako 'i he ngaahi Senitā Ako Fakaloloto Lea Faka-Pilitāniá, 'oku totonu ke nau kau he huhu malu'i mei he mahaki meningococcal kalasi A, C, W pea mo e Y.

F. Ko hai 'oku 'ikai totonu ke huhu malu'i?

Ko e faito'o huhu malu'i meningococcal ACWY 'oku 'ikai totonu ke 'oange ki ha taha kuo ne 'osi puke he anaphylaxis ('alēsiki lahi):

- hili hano 'oange kimu'a atu ha tousi (dose) 'o e faito'o huhu malu'i meningococcal
- hili hano 'oange ha kongokonga pē 'o e faito'o huhu malu'i ('oku hiki atu 'i lalo ni)

Ko kinautolu ko é kuo 'ilo'i 'oku fu'u totu'a 'enau ongo'i mamahingofua (hypersensitivity) ki he faito'o kona hamu (diphtheria toxoid) 'oku 'ikai totonu ke huhu kinautolu 'aki e faito'o malu'i meningococcal ACWY.

F. Ko e hā 'a e anaphylaxis ('alēsiki lahi)?

Ko e anaphylaxis ko e fakalilifu ia e ngāue fakafe'atungia 'o e sinó 'a ia 'e ala hoko ai 'a e 'ikai ke toe 'ilo ha me'a pe hoko ha mate 'o kapau 'e 'ikai ke faito'o fakavavevave.

'Oku tātaitaha 'ene hoko 'i ha 'osi ha huhu malu'i. Ko e kau neesi huhu malu'i 'a e 'apiakó kuo 'osi ako'i kakato kinautolu ki hono faito'o 'a e anaphylaxis.

F. Kuo te'eki nai ke huhu malu'i 'eku tamá mei he meningococcal ACWY?

Ko e faito'o huhu malu'i meningococcal ACWY kuo fakakau atu ia ki he Polokalama Huhu Malu'i Fakafonuá ma'a e longa'i fānau māhina 'e 12 talu mei Siulai 2018. 'O kapau ne 'osi kau ki mu'a ho'o tamá ki ha huhu malu'i meningococcal C ko e huhu ko iá oku ne malu'i pē ia mei he mahaki kalasi meningococcal C.

Ko e tamaiki ako tokosi'i 'oku nau ma'u ha ngaahi alanga mahaki 'e ni'ihi ('o hangē ko e 'ikai ha 'atepili (spleen) pē 'oku si'isi'i ke malava 'e he sinó ke ta'ofi ha mahaki (immune deficiency)) ne nau ala kau ki mu'a atu he huhu malu'i ko eni. Kapau ko ia, pea ke kātaki 'o talanoa mo ho'o toketā fakafāmili pe ko ha toketā mataotao kapau kuo taimi ke fakahoko e huhu hoani ho'o tamá.

F. Ko 'eku tama kuo 'osi huhu malu'i meningococcal C ia - 'oku totonu nai ke toe kau ki he huhu malu'i meningococcal ACWY?

Ko e tokolahi e fānau iiki ne nau 'osi huhu malu'i meningococcal C 'i he 'enau kei valevalé.

'I he ngaahi fonua e ni'ihi, 'oku fakapotopoto ke fai ha huhu hoani 'i he 'enau kei talavou/finemuí, pea ko e huhu malu'i ACWY ko eni 'e hoko ia ko e huhu fakalahi ke malu'i mei he mahaki meningococcal C pea toe malu'i foki mei he kalasi A, W pea mo e Y. Ko e fānau e ni'ihi ne nau 'osi ma'u ha tousi (dose) 'o e huhu malu'i meningococcal C 'i he ta'u 2015 ki he 2018 ko e fakakakato 'o e polokalama No Jab, No Pay ('Ikai Huhu, 'Ikai Vahe). Ko e kau ko é ki he huhu ta'ofi meningococcal ACWY 'i he taimi ní 'oku malu. 'Oku lelei ange ke tuku ha taimi 'o 'oua toe si'i ange he uike 'e 4 'o fakavaha 'aki mo e tousi hoko kae lava ke ma'u e ola malu'i 'oku lelei tahá ke ta'ota'ofi 'aki e 'ū kalasi kotoa 'o e mahakí.

F. Ko e hā e ngaahi 'uhinga kehe 'oku fiema'u ai e huhu malu'i ko eni?

Ko e huhu malu'i ko eni 'oku tapou atu ke kau ki ai mo kinautolu 'oku palani folau ki ha feitu'u 'oku lahi ange ai e fehanganagai mo e fakatu'utāmaki 'o e mahaki meningococcal, 'o kau ai e Hajj (fononga tokolahi fakata'u ki Mecca). 'Oku toe tapou atu foki ke kau he huhu malu'i ko eni mo e kau ngāue he ngaahi ngāue'anga e ni'ihi, hangē ko e fale kemi fakatotolo microbiology, pea mo e kakai 'oku 'i ai hanau fa'ahinga alanga mahaki, 'o hangē ko e 'ikai ke 'i ai ha 'atepili (spleen).

F. Ko e hā 'a e ngaahi me'a 'oku tñaki atu ki he faito'o huhu malu'i meningococcal ACWY?

Koe faito'o huhu malu'i 'oku ala lava ke 'i ai ha trometamol, sucrose, pea mo e sodium chloride. Ko e ngaahi me'a 'oku tñaki ko eni ko e kongá iiki 'aupito ke tokoni'i 'a e faito'o huhu malu'i ke ngāue pē ke hoko ko ha me'a fakatolonga.

F. 'Oku malu fēfē 'a e ngaahi faito'o huhu malu'i?

Ko e ngaahi faito'o huhu malu'i 'oku ngāue'aki 'i 'Aositeleliá kuo pau ke paasi ia he tesi malu 'aupito kimu'a pea tali 'e he Va'a Pule 'o e Ngaahi Faito'o (Therapeutic Goods Administration (TGA)). 'Oku toe kau foki, 'a hono siofi 'e he TGA 'a e malu 'o e ngaahi faito'o huhu malu'i hili hano ngāue'aki.

F. Ko e ha 'a e ngaahi uesia makehe 'o e huhu malu' i meningococcal ACWY?

Ko e ngaahi uesia makehé 'oku 'ikai fu'u ongokovi fēfē ka 'oku fa'a hoko ha mofi, langa'ulu, ninimo pē langa, fufula pea kula e feitu'u na'e fai ki ai e huhú. Ko e fanga ki'i kula pe fufula ko ia ki he konga na'e fai ki ai e huhú 'oku fa'a sai pē ia 'i loto he 'aho 'e 2-3. Ko e ngaahi uesia fakaesino fakatu'utāmaki 'oku tātāitaha 'aupito ke hoko.

Ko ha fakamatala lahi ange kau ki he ngaahi uesia fakaesino makehé 'oku ma'u ia 'i he Fakamatala Fakafaito'o ma'a e Kakai 'oku nau ngāue'aki e huhu malu'í mei he peesi vahaope www.health.nsw.gov.au/schoolvaccination.

Ko e ngaahi mātu'a ko ia 'oku nau hoha'a ki he ngaahi uesia fakaesino makehe he 'osi 'a e huhu malu'í ke nau fetu'utaki ki he 'enau toketā fakafāmilí 'a ia te ne toki fai ha lipooti ki he va'a fakakolo 'o e potungāue mo'ui.

F. 'Oku totonu nai ke 'oange 'a e faito'o huhu malu'í ki ha ta'ahine ako 'oku feitama pe 'oku fakakaukau 'oku feitama?

'Ikaí. 'Oku 'ikai totonu ke huhu ha ta'ahine ako 'oku feitama pe fakakaukau 'oku feitama. 'I he 'aho 'o e kiliniki, 'e 'eke ange 'e he neesi fai huhu malu'í ki he ta'ahine akó pe 'oku feitama pē ngali 'oku feitama. 'O ka tali 'io 'a e ta'ahine ako ki he fehu'í ni, 'e 'ikai huhu ia. 'E fale'í pē he taimi ko iá 'a e ta'ahine akó ke talanoa'í 'a e 'isiú mo 'ene mātu'á/tauhi pea ke fekumi ki ha tokoni fakafaito'o. 'E 'oatu foki ki ai mo e ngaahi fakaikiiki fakafetu'utaki ki ha sevesi ki he mo'ui lelei 'a ia te nau 'oange ha fale'í, pou pou mo ha tataki.

F. Fēfē kapau 'oku mahakihela 'eku tamá pea 'oku ne ngāue'aki 'a e cortisone pē prednisone 'aki ha "pamu"?

Ko e faito'o huhu malu'í Meningococcal ACWY 'e malu pe ke 'oange ki ha taha 'oku hela tatau ai pē pe ko e hā e faito'o 'oku ne ngāue'akí.

F. Ko e hā 'eku me'a 'e fai kapau na'e 'ikai ma'u 'e he'eku tamá 'a e faito'o huhu malu'í koe'uhi ko ha'ane puke pē li'aki ako 'i he 'a'ahi atu 'a e kau neesi?

Kapau leva na'e 'ikai lava hano huhu malu'í 'i 'apiako, 'oku totonu ke fakakakato e huhú 'i he vave tahá. 'Oku fiema'u ke fetu'utaki 'a e ngaahi mātu'a ki he'enu toketā fakafāmilí pē ki he tokotaha fai huhu he fāmasí 'o alea'í ha taimi ke fakahoko ai 'a e huhu malu'í.

F. Te u ma'u fakafēfē nai ha lekooti 'o e ngaahi huhu malu'í?

'E fakahū ki he Lesisita Huhu Malu'í 'a 'Aositelēlia (AIR) 'a e fakamatala felāve'í mo e ngaahi huhu malu'í 'a ho'o tamá koe'uhí ke lava 'o fakafehokotaki pea mo e hisitōlia huhu malu'í 'oku lolotonga ma'ú.

'E lava 'e he mātu'a 'o kole 'a e tatau 'o e Fakamatala Hisitōlia Huhu Malu'í 'a ho'o tamá 'i ha taimi pē 'o a'u ki hono ta'u 14, pea ko e fānau ako ta'u 14 mo lahi angé te nau lava 'o kole 'enau fakamatala 'o e hisitōlia 'o 'enau huhu malu'í, 'i he ngaahi founa ni:

- ngāue'aki 'a e 'akauni Medicare 'i he 'initaneti 'o fakafou 'i he myGov my.gov.au/
- ngāue'aki 'o e polokalama ko e Medicare Express Plus App servicesaustralia.gov.au/express-plus-mobile-apps
- telefoni ki he Laine Faka'eke'eke Fakalūkufua 'a e AIR 'i he fika 1800 653 809.

F. Ko e hā e me'a 'e hoko ki he fakamatala 'eku tamá?

Ko e fakamatala 'oku ke 'omai he Foomu Fakangofua huhu malu'í 'oku mātu'aki tauhi ke fakapulipuli 'aupito pea toe malu'í 'e he lao 'a hono ngāue'aki e fakamatala 'o hangē ko ia 'oku hā 'i he lao 'a Niu Sauele mo e Komoniuelí (vakai ki he lau'itohi Fakamatala Tauhi Malu 'oku fakapipiki atu 'i hení). Ko e fakamatalá 'e fakahū ia ki ha Lēsisita Huhu Malu'í 'a Niu Sauele pea toki tānaki atu ia ki he Lesisita Huhu Malu'í 'a 'Aositelēlia (AIR) ke lava 'o fakafehokotaki ia mo e hisitōlia huhu malu'í 'a ia 'oku lolotonga ma'u kau ki ho'o tamá pea lava 'o mamata'í ia 'i he MyGov.

F. Te u ma'u mei fē ha toe ngaahi fakamatala fekau'aki mo e huhu malu'í 'a e ngaahi 'apiako?

Ki ha toe ngaahi fakamatala 'oku ma'u ia:

- 'a'ahi ki he uepisaiti 'a e Potungāue Mo'ui 'a NSW 'i he www.health.nsw.gov.au/schoolvaccination
- feu'utaki ki ho'omou 'iuniti fakakolo ki he mo'ui lelei 'i he telefoni fika 1300 066 055

Fakangofua ke Huhu Malu'i Meningococcal ACWY

Mātu'á/Tauhi ke fakafonu. Kātaki 'o hikitohi **MATALALAHÍ** 'o ngāue'aki ha peni lanu 'uli'uli pe pulū.

1. Fakaikiiki 'o e Tokotaha Akó

Fakaikú

Hingoa/pē ngaahi hingoa

'Aho fā'ele'i

 / /

Tangata pē fefine

 M F

'ikai fakapapai/
Konga fefine mo e tangata/
'ikai ke fakahā mai

Kalasi

Hingoa 'o e 'Apiakó

Fika Medicare

Fika 'oku 'asi he tafa'aki hingoa
'o ho'o tamá 'i he kaati Medicare.

2. Tu'unga Kakai Tu'ufonua

'ikai 'lo, 'Apolisinolo 'lo, Tokotaha mei he
'Otu Motu Torres Strait

'lo, fakatou 'Apolisinolo mo Tokotaha mei he
'Otu Motu Torres Strait

3. Ho Fakaikiiki – Mātu'á pē Tauhi Fakalaó

Kuo u 'osi lau pea 'oku mahino 'a e fakamatala kuo
'omaí fekau'aki mo e ngaahi lelei pea mo e ngaahi ola
kehe 'e ala hoko fekau'aki mo e faito'o huhu malu'i
Meningococcal ACWY.

'Oku ou 'oatu heni 'a e fakangofua ki he'eku tamá, 'oku
'asi hono hingoa 'i 'olungá, ke huhu ki ai ha koosi tousi
(dose) 'e taha 'o e faito'o huhu malu'i Meningococcal
ACWY.

Oku ou fakahā, 'o fakatatau ki he lelei taha 'o 'eku 'ilo, ko 'eku tamá:

1. Kuo te'eki ke uesia pē hoko ha faingata'a fakasino
(anaphylactic reaction) hili hano faito'o huhu malu'i.
2. 'Oku 'ikai ke uesia fakasino (anaphylactic sensitivity) ki ha
taha 'o e ngaahi kongokonga 'o e faito'o huhu malu'i 'oku lisi
atu 'i he la'itohi Fakamatala Ma'au pea Mo Ho'o Tamá.
3. 'Oku 'ikai ke feitama.

Hingoa 'o e Mātu'á/Tauhi (hangē ko JOHN SMITH)

Tu'asila 'o 'Apí (hangē ko 5 SMITH LANE)

Kolo 'oku
ke nofo ai

Post-kouti

Fika Mōpaila

Fika Kehe Lelei Tahá (fakakau 'a e kouti 'o e 'eliá hangē ko e 02)

Tu'asila 'imeili

Fakamo'oni hingoa 'a e Mātu'á/Tauhi

'Aho

 / /

